

Kuş Fotoğrafçılığı: Nöroşirürji Karakterinin Yansıması

Prof. Dr. Halil Kamil Öge
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Beyin ve Sinir Cerrahisi Anabilim Dalı

Görüşmeyi yapan ve derleyen: Dr. Şahin Hanalioğlu (GNK-YK)

Beyin cerrahisi ve fotoğrafçı olarak hikayenizi dinleyebilir miyiz? Fotoğrafçılık serüveniniz nasıl başladı?

Kendimi bildim bileli fotoğrafa meraklıydım. Doktor olan babamın bir fotoğraf makinası vardı, bebekliğimden beri fotoğraflarımı çeken. İlkokul yıllarımda. Babam fotoğraf çekerken mutlaka bir iki poz da benim fotoğraf çekmeme izin verirdi. Fotoğraf makinası ailemizin kıymetli eşyalarından biri kabul edilirdi, babam vermedikçe alıp da fotoğraf çekmem mümkün değildi. Lise çağlarında o makine ile kendi başıma fotoğraf çekebilir oldum. Doğu Alman malı Carl Zeiss Jena objektifli Werra marka bir makinaydı. Makinada hiçbir ölçüm yapma parçası yoktu. Işığın durumuna göre bir

Mavigerdan: Hindistan-Finlandiya arasındaki göçte Mogan gölü dinlenme ve beslenme molası

“ Kuş fotoğrafçılığı birkaç açıdan cerrah karakterine uygun bir fotoğrafçılık. ”

diyafram ayarlar, enstantaneyi 125 civarında tutar ve çekim yapardım. Fotoğrafi kontrol etme şansım da bilgim de yoktu o zamanlar. Zaten siyah-beyaz çekim yapardık.

Tıp fakültesinde okurken makine tamamen benim kontrolüm altındaydı. O sırada etrafımda reflex makinaları olan, otomatik pozlama yapabilen, objektifleri değiştirilebilir makinalar boy göstermeye başladı. Fotoğrafçılıkla ilgilenen arkadaşlar birbirimizi bulmaya başladık. İngilizce fotoğraf dergileri alıp literatürü yakından takip ediyorduk. O sıralarda Turhan Kitabevi veya Bilgi Kitabevi'ne yurt dışı dergiler gelirdi, onları alırdık. National Geographic dergisinde yayınlanan fotoğrafların altında kim tarafından çekildiği, filmi, lensi, makinası ve çekim değerleri künyesi bulunurdu. Bunları ezberler fotoğrafta oluşmuş efektleri kendi imkânlarımızla yaratmaya çalışırdık.

Tıp fakültesi mezuniyet hediyesi olarak babam bana bir fotoğraf makinası hediye etmek istediğini söyledi, istediğimi alabilecek maddi imkânlarla sahipti. O sırada bir gazetede

“

Karşınızda söz dinlemeyen, sizden korkan, en ufak bir şüphe karşısında kaçan ve bir daha aynı noktaya gelmeyecek olan bir obje vardır.

”

Nikon'un fotoğraf makinalarında bir devrim yaptığı, çekim hızı 1/4000 sn olan, flaş senkronizasyonunun 1/200 sn olduğu bir makine çıkarmak üzere olduğu haberini okudum. Bu makineyi istedim, Almanya'da yaşayan bir yakınımıza Nikon FM2 yi 50 mm f:1.2 objektifle ismarladık. İsmarladığımız zaman daha makine Münich'e gelmemiştii, ama 1 ay içinde geldi, alındı ve Haziran 1983'te makine elime geçti.

Yalıçapkını: Mogan gölü'nde balık ziyafeti

Okulu bitirince zorunlu hizmet için Elazığ Poyraz Köyü Sağlık Ocağı'na kura ile tayin oldum. Makine en yakın dostumdu, kemanım ve plaklarımla. Mecburi hizmet sırasında National Geographic'ten okuduğum her tekniği denedim, çekim değerlerimi defterime kaydediyor, resimler tab edilip gelince negatifleriyle birlikte sınıflıyor ve defterdeki çekim değerleri ile karşılaştırarak hatalarımı not ediyordum. Bu sırada 28mm f2.8 ve 200 f4 lensleri satın alarak sistemimi geliştirdim. Zorunlu hizmet sonunda iyi bir fotoğrafçı olarak Hacettepe'de ihtisasa başladım. Burada da fotoğraf çektiğim kısa sürede öğrenilince bölümdeki tezlerin makro fotoğraflarını çekmeye başladım. Zamanla kongre slaytlarının çekimi benim işim oldu ve beyin cerrahisi ihtisasım sırasında bu yeteneğim bir işe yaradı.

Neden özellikle kuş fotoğrafçılığı?

Beyin cerrahisi olmanızın kuş fotoğrafçılığını seçmenizden bir etkisi oldu mu?

Diğer fotoğrafçılık dallarından ayıran özellikler neler sizce?

?

Beyin cerrahisi ihtisasım bittikten sonra Nörolojik Bilimler ve Psikiyatri Enstitüsünde doktora programına başladım. Bu dönemde de yine iş yoğunluğum nedeniyle hobi amaçlı değil, sadece tatillerde, çocuklarımla özel anlarında fotoğraf çekebildim. Öyle özel bir konuya eğilmem mümkün değildi.

Bu sırada dijital devrim yaşanıyordu. Bilgisayarlar, cep telefonları hayatımıza girmeye başlamıştı, çok düşük çözünürlüklü dijital fotoğraf makinaları boy göstermeye başlamıştı. Bu teknolojinin çok gerisinde kalmıştım. Doktora eğitimi, doktora tez çalışmaları, doçentlik sınavına hazırlık ve dahi yoğun klinik uzmanlık ve yardımcı doçentlik dönemim dijital fotoğrafçılıktan bihaber olarak geçti. Doçentlik derecemi aldığım zaman, kendi arzum olmamasına rağmen Hacettepe Beyin Cerrahisi'nden ayrıştım. Benim için ilk anda çok üzücü bir değişiklik oldu bu ayrılık. Bir anda çok daha az çalışarak çok daha fazla para kazandığım bir dünyada buldum kendimi. Yanımda önce asistanım, sonra can kardeşim ve yoldaşım olan Dr. Hakan Sabuncuoğlu ile fotoğraf dünyasına yeniden

Ayş yolu At Deresi'nde kar ve kızılgerdan

birlikte başladık. Hakan o sırada Barrows'tan dönmüştü ve dijital makinaları görmüştü. Birlikte çalıştığımız dönemde fotoğrafçılık okuyabileceğimiz çok bol zamanımız oldu, imkânımız da vardı ve birer DSLR makine olarak dijital dünyaya girdik. ABD kaynaklı PhotoNet, Ülkemizde fotoğrafçılığa büyük hizmet etmiş olan Fotokritik sitelerine üye olduk, günümüzün büyük bir kısmını fotoğraf eleştirileri okuyup eleştiri yazarak geçirmeye başladık. Bu arada benim lens arsenalim gittikçe geliyordu, Nikon D70 ile başladığım DSLR serüvenine çok kısa zamanda o dönem Nikon'un en üst ve profesyonel modeli olan D2x ile devam etmeye başladım.

Fotoğrafçılık serüvenimde National Geographic ve doğa fotoğrafçılığı en önemli yol göstericim olmuştu. Doğada en rahat çekim yapabileceğim objeler hâliyle kuşlardı ve kuş fotoğrafçılığına başladım.

Kuş fotoğrafçılığı birkaç açıdan cerrah karakterine uygun bir fotoğrafçılık. Örneğin portre çekimlerinde bir senaryo hazırlarsınız, plan yaparsınız, ışığı ayarlar konuyu kompozisyonunuzda en etkili konuma yerleştirebilir ve istediğiniz kadar o obje ile çalışabilirsiniz. Ortamı bir stüdyo hâline getirebilir ve çekimlerinizi hayal ettiğiniz sonucu alana kadar tekrarlayabilirsiniz. Dahili bir branş hekimi, birçok hastasının takibini, tedavisini bu şartlarda yapabilir. Ameliyatta da önceden bir plan yapar kendinizi ona ha-

Mogan Gölü'nde Atmaca

“ En özel kareler genellikle en kötü şartlarda çekilen fotoğraflardır. ”

“

Birçok genç kardeşimin günlük cerrahi pratiğinin kendinde buldukları karakterin fotoğrafçılığa yansımasıdır aslında kuş fotoğrafçılığı.

”

zırlarsınız ama ameliyatın devamı anlık ve geri dönülemez kararlara da gebedir. Birçok defa karşılaştığınız problemi o anda bilginiz ve tecrübenizle çözümlersiniz, hata şansınız yoktur ve yapılan hatanın genellikle geri dönüşü olmaz. Kuş fotoğrafçılığı da böyledir. Karşınızda söz dinlemeyen, sizden korkan, en ufak bir şüphe karşısında kaçan ve bir daha aynı noktaya gel-

meyecek olan bir obje vardır. Bu obje size düzgün ışık açısını vermez genellikle. Arka plan çok karışık olur, soyutlanması gerekir. Bütün bu kararları çok hızlı ve doğru bir şekilde vermeniz ve çekimi yapmanız gerekir. Yani bu yazıyı okuyan birçok genç kardeşimin günlük cerrahi pratiğinin kendinde buldukları karakterin fotoğrafçılığa yansımasıdır aslında kuş fotoğrafçılığı.

Yaşam ve beyin cerrahi pratiği anlamında, kuş fotoğrafçılığının günlük hayatta ve mesleki hayatta bir sonucu, etkisi var mıdır? Kuş fotoğrafçılığında sizin için önemli 3 kavramdan bahseder misiniz?

?

Beyin cerrahisi uzun süre konsantrasyon, sabır, bilgi ve güç gerektiren bir branştır. Yukarıda da bahsettiğim gibi birçok durumda ani ama doğru karar vererek hareket etmeniz gerekmektedir. Kuş fotoğrafçılığı da bu hasletleri içerir. Öncelikle azim gerektirir. Kuş fotoğrafçısı yaz kış yağmur kar demeden çekime giden insandır. En özel kareler genellikle en kötü şartlarda

Şahinler de kaşınır

çekilen fotoğraflardır. Yağmur altında, karda çekilmiş kareler her zaman ideal şartlar altında çekilmiş olanlardan çok daha etkileyici duygular oluşturur izleyenlerde. Birçok zaman bir kamuflej altında saatlerce pusuda beklersiniz, orada gördüğünüz kuşun tekrar önünüze gelip istediğiniz pozu vermesi için. Bu sabır gerektirir. Konsantrasyon devamlılığı gerektirir, fizik kapasiteye ihtiyaç duyarsınız orada öylece birçok kez kıpırdamadan durmak için. Bu sırada birkaç saniyeliğine kuş önünüze gelirse en düzgün ayarlarla en uygun kadraj ve alan derinliğini kullanarak çekimi yapmanız gerekir. Makinalar çekim sırasında ses çıkarır, bu ses bile birçok kere kuşun kaçmasına sebep olur, o nedenle bazen ikinci şansınız olmayabilir.

Günlük stresli beyin cerrahisi pratiğinden sonra doğada yalnız başınıza başka bir konuya yoğun konsantre olup o sessizliği yaşamak muazzam dinlendirici bir şey. Günlük rutinlerimin dışına çıkmak beni çok dinlendiriyor, yeni haftaya çok daha toleranslı ve tazelenmiş olarak başlama neden oluyor. Ayrıca insanlığın kontrolsüz çoğalmasıyla yok olan doğanın en azından kayıtlara geçirilmesi, gelecek kuşaklara doküman olarak bırakılması, kuş fotoğrafçılığı için harcadığınız zamanın sadece kendiniz için değil, gelecek için de önemli kayıt olması, fotoğraflarınızı görenlerde farkındalık oluşturması size ayrı bir gurur veriyor.

Doğa fotoğrafçıları avcılarla pek geçinemezler. Doğada olmak bir zevk diye ihtiyaçları olmadan cana kıymanın doğru olmadığını düşünürüz. Kuş fotoğrafçıları arasında çok sayıda avcılıktan dönmüş arkadaşımız var. Bu insanlara doğada olup, pusuda bekleyip cana kıymadan o kuşu ölümsüzleştirmenin zevkini ve farkındalığını kazandırmış olmak kuş fotoğrafçılığının benim açımdan en önemli kazancıdır.

Kuş fotoğrafçılığı için üç önemli kavramdan söz etmem istendi. Bunlardan birincisi arazide olacaksınız ama arazi ve canlılar sizin arazide olduğunuzu bilmeyecek. Canlıları ürkütmeyeceksiniz, yuvalarına saygı duyacaksınız. Yuva veya yavru varsa sessiz, fark ettirmeden, hatta fotoğraf dahi çekmeden oradan uzaklaşacaksınız. Kuşların davranışlarını bileceksiniz. Ortada yuva veya yavru varsa anne-baba ses çıkararak sizin çevrenizde uçarlar ve dikkatinizi kendi üzerlerine çekmeye çalışırlar. Bu durumda çok

2014 kışı, Balaban besleniyor

Kar fırtınası'nda Ak Balıkcıl: High Key tekniği'ne güzel bir örnek

“ Çok stresli bir hayat yaşıyoruz, stresinizi atacak bir yol bulmanız size söyleyebileceğim en önemli öğüttür. ”

yakın pozlar verirler. Orada olmamanız gerekir. Bu bir fırsat diye çekime devam etmemeniz gerekir. Sessizce oradan uzaklaşmanız lazımdır. Kuşlara ne kadar uzak olursanız onları o kadar az rahatsız edersiniz. Kamuflej ve pahalı, uzun odak mesafeli objektiflerle onların hayatına en az müdahale ile çekim yapabilirsiniz. Yaşamlarına müdahale etmemelisiniz.

İkinci önemli kavram arazide sadece ayak izlerinizi bırakmanız kavramıdır. Arazide uzun süre kalırsınız, bu durumda susar, acıkirşınız. Sigara içiyorsanız canınız sigara çekebilir. Bunların atıklarını arazide bırakmamalısınız. Ağaç dallarını sazları keserek kuşun gelip konacağı tüneler hazırlamak için doğayı değiştirmemelisiniz. Arkanızda kırılmış, kesilmiş dal çöp, içecek kutusu izmarit bırakmamalısınız, sadece ayak izlerinizi bırakmanıza izin vardır.

Üçüncü önemli kavram, araziden sadece çektiğiniz fotoğrafları alabilirsiniz. Gördüğünüz bir çiçek, bir kuş yumurtası, bir taş araziden yanınızda götürüleceğiniz bir obje olamaz, oraya fotoğraf için geldiniz ve sadece çektiğiniz fotoğrafları götürebilirsiniz.

“Günlük stresli beyin cerrahisi pratiğinden sonra doğada yalnız başınıza başka bir konuya yoğun konsantre olup o sessizliği yaşamak muazzam dinlendirici bir şey.”

Kuş fotoğrafçılığı ile ilgili unutamadığınız anılarınız mutlaka vardır. Bizimle paylaşmak ister misiniz?

?

Araziye çıktığınız zaman bir bilinmeze, bir maceraya kanat açarsınız. Her çektiğim kuş fotoğrafının mutlaka bir anısı vardır ve o çekim anını, o arazide olanları unutmam. Kuşlarla ilgili bir anı yerine insanlarla ilgili bir anıdan bahsedeceğim. Bundan yıllar önce yalnız başıma Mogan Gölü'nde arazi yapıyorum. Uzakta martı benzeri beyaz kuşlar gördüm. Daha onların ne olduğuna bakmadan önümde bir hanım ve bir beyi ellerinde makinalar, saklanmadan eğilmeden martılara doğru yürüdüklerini gördüm. Fotoğraf çekiyorlar ve konuşuyorlar, birbirlerine çektiklerini gösteriyorlardı. Bu şekilde kuşa yaklaşılmaz. Durdum bakalım ne yapacaklar diye, bu arada dürbünle kuşlara baktım. Bir anda tüylerim diken diken oldu, martı zannettiğim kuşlar Mogan'da o güne kadar hiç görmediğim sığır balıkçılarıydı. Arabamla yavaşça fotoğrafçılara yaklaştım. Öyle yürümemeleri gerektiğini, isterlerse arabama binmelerine ve araba ile onları kaçırmadan yaklaşabileceğimizi söyledim. Bindiler. O gün Mogan Kuş Fotoğrafçıları Çalışma Grubu kuruldu.

Dış mekân çekimleri yaptığınızı göz önünde bulundurursak hava durumu, yer şekilleri gibi dış etkilerin yanı sıra korku veya stres gibi iç faktörler elbette fotoğraflarınızı etkiliyordur. Bunları göz önünde bulundurduğunuzda çekim yaparken dikkat ettiğiniz temel unsurlar nelerdir?

?

Dış mekân, doğa tehlikelerle de doludur. Çekim yaparken birçok kez yılan, akrep, büyük örümcek gibi size zarar verecek canlılarla karşılaşabilirsiniz. Kene son yıllarda en korktuğumuz parazittir ve çekim yaptığımız yerlerde üzerimize atlama riski vardır. Bunlara karşı tedbirler alırız, arazide araçtan inip kamufle olacaksak mutlaka keneye de etkili repellent sıkırız, altımıza mutlaka mat sereriz. Kamufle yatacağımız yeri önceden kontrol edip öyle kamufle oluruz. Birkaç kez ürktüğüm yılan karşılaşmalarım oldu. Sakin

ani hareket yapmadan onun arazisinden çekilerek bir saldırıdan kurtuldum ama bir keresinde gerçekten saldırıya hazır bir yılanla da karşılaşmışlığım vardır. Sulak alanlara mutlaka birden fazla ekip ve araçla gideriz. En basiti çamura batmaktır ve her kuş fotoğrafçısı birçok kez çamura saplanmış. Bu durumda sizi çekecek bir arkadaşınıza ihtiyaç vardır. Değişik insanlarla karşılaşabilirsiniz, çoban köpekleri bir anda etrafınızı sarabilir. Bunlarla iletişime geçebilme beceriniz olmalıdır. Aracımla devrilme tehlikesi geçirdim, sayısız kez çamura kara battım, bunların hiçbirini çekim azmimi kırmadı, eksiltmedi.

Ülkemizde ve dünyada kuş fotoğrafçılığının durumu hakkında ne düşünüyorsunuz

?

Kuş fotoğrafçılığına yaklaşık yirmi sene önce başladım. O zaman bir avuç kuş fotoğrafçısıydık. Elimizdeki ekipmanlar şimdakilere göre çok yavaştı, buna rağmen çok pahalıydı. Teknolojinin gelişmesiyle fotoğraf makinaları hızlandı, daha ucuza alınabilecek objektifler de güzel görüntü oluşturmaya başladı, profesyonel ekip-

“

Genç meslektaşlarım, dünya sadece işinizden oluşmuyor, ailenize, çocuklarınıza ve kendinize mutlaka zaman ayırın.

”

Gök Kuzgun: Mogan Havzası'nın bahar misafiri

manla amatör ekipman arasında oluşturdukları görüntü açısından kalite farkı kapanmaya başladı. Kazandığımız tecrübeyi yeni başlayanlara aktarabildik, kuş fotoğrafçısı sayısı arttı. Gençler daha fazla zaman ayırabilmeye başladılar. Çok küçük bir site olan Trakuş, çok gelişti, kardeş siteleri oluştu. Yıllık kuş fotoğrafı yarışmaları düzenlenmeye başlandı. Bütün bunlar kuş fotoğrafçılığının çok gelişmesine sebep oldu. Eskiden araziye çıktığımızda 4-5 araç görür hepini tanırdık, şimdi tanımadığımız birçok kuş fotoğrafçısı ile karşılaşılıyor. Güzeli çoğu cismimizi bilmese bile ismimizi duyunca tanıyor. Bu muhteşem zevk veriyor.

Son olarak genç nöroşirürjiyenlere kıdemli bir beyin cerrahi hocası ve kuş fotoğrafçısı olarak tavsiyeleriniz nelerdir?

?

Kuş fotoğrafçılığı benim hobim, ileri gitmiş bir hobi ama hobi. Çok stresli bir hayat yaşıyoruz, stresinizi atacak bir yol bulmanız size söyleyebileceğim en önemli öğüttür. Emekli olduğunuzda bu yoğun hayattan sedanter yaşama geçme depresyonunu yaşamamanız için mutlaka bir hobi edinin. Hobi yanında değişik camialardan dostlarınız olmasını sağlar.

Genç meslektaşlarım, dünya sadece işinizden oluşmuyor, ailenize, çocuklarınıza ve kendinize mutlaka zaman ayırın. Düzgün, eğitilmiş, kül-

türlü, entelektüel insanlar yetiştirmeniz inanılmaz profesyonel kariyerinizden daha önemli. Kendinize zaman ayırabildiğiniz takdirde, ailenize, çocuklarınıza, meslektaşlarınıza ve hastalarınıza çok daha hoşgörülü olacak, yetiştirdiğiniz asistanlarınızı daha renkli yetiştirme imkânına sahip olacaksınız. Beyin cerrahisinde “öğretmen” olduğunuz takdirde, yanınızda yetişen insanlar, yeme, içme, giyim, kuşam, sanat, hobi gibi birçok özelliğinizden mutlaka bir parça alacaktır. Söyleşimi çok sevdiğim bir öykü ile bitireceğim. Bildiğiniz gibi Hazreti Süleyman tüm canlılarla konuşabilmiş. Bir gün O’na kocaman bir elmas hediye etmişler. Dünyadaki en güzel elmaslardan biriymiş, lakin bir kusuru varmış, içinde minnacık bir kıl duruyormuş. Süleyman tüm dünyaya bu kılı elmasın içinden çıkartacak bir bilge var mı diye haber yollamış. Uzun zaman geçmiş, bir gün bir güve Süleyman’ın yanına gelmiş ve o kılı elmastan çıkarabileceğini söylemiş. Şartı bir kutuya elmasla birlikte kapatılmakmış. Hemen bir kutu yapılmış ve güve elmasla birlikte kutuya kapatılmış. Zamanı gelip açtıklarında elmasın içindeki kılın durduğunu fakat güvenin dünya güzeli bir kelebek olduğunu görmüşler. Hepimiz, eğitimimiz sırasında bu güve gibi kutuya giriyoruz. Eğer siz pırıldayan bir elmassanız, içinde her canlıda olan olumsuz kıllar da olsa, yanınızdan renkleri alev alev yanan dünya güzeli kelekler evrimleşirebilirsiniz.

Sevgi ve muhabbetlerimle

Çeltikçi, Mogan Gölü’nde besleniyor